

ЛЕКЦІЯ 8: ЄВРОПЕЙСЬКІ ПРАКТИКИ МИРОТВОРЕННЯ В ЕПОХУ ПОСТ-ПРАВДИ У ЗМІ

1. Політична культура миру і можливості ЗМІ
2. Європейські освітні програми з миротворення в Україні

1. Політична культура миру і можливості ЗМІ

У світі сформувалися стійкі поняття: *peacekeeping and peacebuilding*, які перекладаються відповідно – підтримання миру та будівництва миру [191]. Ці процеси уособлюють головну роль взаємозв'язку держави із громадянським суспільством як «будівельників» соціального світу та основними акторами у протилежних процесах миру та війни. Наприклад, учасники шведського дослідницького проекту SIPRI аналізують осередки конфліктів у світі, їх ресурси; тенденції розвитку конфліктної ситуації, її причини, динаміку та наслідки; збирають вичерпну інформацію про міжнародні багатосторонні миротворчі операції із підтримання та будівництва миру. Ще однією із міжнародних організацій, із якою необхідно Україні плідно співпрацювати для вироблення культури миру та отримувати необхідну інформацію для попередження конфліктних ситуацій заздалегідь – є PRIO. Це є міжнародний науково-дослідницький інститут, чия основна мета полягає в тому, щоб провести дослідження щодо умов мирних відносин між державами, групами і людьми. Інститут є незалежною, міжнародною та міждисциплінарною організацією і досліджує питання миру і конфлікту [189].

Пропаганда - один із способів ЗМІ викривити інформацію і дезорієнтувати суспільство. Це зв'язок якоїсь точки зору з кінцевою метою, що полягає в тому, що одержувач даного позову приходить до «добровільного» прийняття цієї позиції, якщо б вона була його власної. Пропаганда була спочатку визначена як поширення упереджених ідей і думок, часто за допомогою брехні і обману. Ця технологія ЗМІ стала означати масове навіювання або вплив через маніпуляцію символів і психологію індивіда.

У XX столітті управління інформаційними потоками перетворились на вирішальний фактор завоювання, збереження і утримання влади.

Інформаційне протиборство (боротьба) - форма боротьби сторін, що представляє собою використання спеціальних (політичних, економічних, дипломатичних, військових) методів, способів і засобів для впливу на інформаційне середовище протилежної сторони і захисту власної в інтересах досягнення поставлених цілей.

Геополітичне інформаційне протиборство - одна з сучасних форм боротьби між державами, а також система заходів, що проводяться однією державою з метою порушення інформаційної безпеки іншої держави, при одночасному захисті від аналогічних дій з боку ворожої держави.

Два види інформаційного протиборства:

1. При інформаційно-технічному протистборстві головними об'єктами впливу і захисту є інформаційно-технічні системи (системи передачі даних, захисту інформації)

2. При інформаційно-психологічному протистборстві головними об'єктами впливу і захисту є психіка політичної еліти і населення протистборчих сторін; системи формування суспільної свідомості та думки, прийняття рішень.

Американський дослідник Г. Лассуелл виділив чотири основні функції ЗМІ:

- спостереження за світом (збір і поширення інформації)
- Редагування (відбір і коментування інформації)
- формування громадської думки
- поширення культури.

Принципи залучення уваги публіки з боку ЗМІ:

1. Пріоритетність і привабливість теми для народу
2. Неординарність фактів (схильність ЗМІ до негативної і сенсаційної інформації)
3. Новизна фактів.

В кінці ХХ століття широкого поширення набули психотехнології, засновані на новітніх досягненнях психолінгвістики, Еріксоніанського гіпнозу, НЛП.

1. Фрагментація інформаційного потоку полягає в подачі величезної кількості інформації єдиним потоком, так що будь-яку тенденцію вловити досить складно, а масовому споживачу практично неможливо.

2. Метод семантичного маніпулювання - суть в ретельному відборі слів, викликаючи або позитивні, або негативні асоціації і таким чином впливають на сприйняття інформації.

Існують і інші прийоми маніпуляції: сенсаційна подача матеріалу, використання міфів і стереотипів, цензура. Пошкодження свідомості людини інформацією - така ж реальність, як і захворювання лейкоцитивом, викликаним радіацією. Цензуру ж можна розглядати в якості екологічної служби, призначеної для захисту свідомості населення від шкідливої інформації.

Шкідливою вважається інформація, що збиває вже сталі орієнтири в політичному просторі або порушує спадкоємність системи орієнтирів у новому просторі.

Форми інформаційної війни:

1. Командно-управлінська
2. Розвідувальна
3. Психологічна
4. Хакерська
5. Економічна
6. Електронна

7. Кібервійна

4. Європейські світні програми з миротворення в Україні

Отже, цінності і в Європейському і в Українському суспільствах єдині: цілісність країн, мир та злагода, здорова нація, тощо. Але, що відрізняє нас – це **світогляд, історична пам'ять і відношення до поствоєнних травм індивіда**. Радянське суспільство виробило так званий романтизм війни, в той час як Європейці культивують **культуру миру**. Українці, нажаль, нівелюють почуття та психологічний стан людини не лише від воєнних дій, а і від самого очікування негативної обстановки. Наше телебачення насичене негативними подіями і страшними описами війни. До того ж є безліч прикладів викривлення інформації у вітчизняних ЗМІ в епоху конфліктів пост-правди, а також фальшива репрезентація суб'єктів миру та війни у медіапросторі.

В той же час, основоположним чинником в Європейських практиках подолання соціальних травм, депривації та лікування індивіда від психологічних травм війни є не лише вироблення інформаційного імунітету, а і адаптація ЗМІ до психологічного фону суспільства.

Наразі в ЗНУ реалізується грантовий проект Жана Моне «Політика пам'яті: Європейський досвід для примирення в українському суспільстві»

Актуальність проекту визначається тією важливою місією, яку політика пам'яті виконує у загальній стратегії інформаційної безпеки Європейського Союзу щодо збереження історичної пам'яті та протидії маніпулятивним пропагандистським технологіям в умовах «війн пам'яті» та тривалих політичних конфронтацій.

Стратегічна мета проекту полягає у розбудові збалансованої, ефективної національної політики пам'яті із залученням кращих європейських практик щодо роботи з історичною травмою.

Тактична ціль проекту полягає у забезпеченні нових поколінь істориків, журналістів, соціологів, менеджерів культури, державних службовців, викладачів гуманітарних і соціальних дисциплін професійно релевантними навичками.

Завдання проекту включають:

- Розробку інноваційного, інтерактивного міждисциплінарного курсу «Європейська політика пам'яті», що включає такі модулі: Рах Europea-історія, засади, регуляції; Політика пам'яті – робота з історичною травмою; Медія як посередник в історичному конфлікті; Репрезентація історичної травми у художній літературі.

- Проведення тренінгів-практикумів для фахівців щодо впровадження кращих практик європейської політики пам'яті.

Результати проекту включатимуть:

- курс «Європейська політика пам'яті»;
- тренінги для фахівців-практиків;
- Серію заходів (щорічні презентації курсу, круглий стіл, вебінар,) для різних видів цільової аудиторії.

Отже, технологіями миротворчості як стріму до активного подолання соціальних травм і формування майбутнього у Європі є медіація та багатоканальна дипломатія, політична культура миру і можливості ЗМІ, просвітницька наукова діяльність, та навіть, метафора миру у Європі через мистецтво на рівні особистості, стосунків та структурному рівнях.

Тому, подолання посттравматичного синдрому в Європі здійснюється у різних соціальних сферах.

Надання толерантної інформації та відсутності дезінформації в суспільстві. Знання соціології ЗМІ і медіа простору, лікування індивіда від психологічної травми, посттравматичного синдрому після воєних дій та очікувань війни шляхом адаптації ЗМІ у якості правдивої інформації. Необхідним є практичні вміння у переговорному процесі та медіації. Формування знань, вчень, вмінь суб'єктів миру та миротворчості. Формування толерантності і культури миру, грамотності у миротворчості, теоретичне осмислення та вивчення технологій миротворчості.

Що для нас є культура миру та формування толерантності?

Як зазначав лауреат Нобелівської премії миру Мартін Лютер Кінг: «Ми навчилися літати в повітрі як птахи та плавати в морі як риби, але ми не навчилися такої простої речі як жити в мирі як браття». Давайте вчитись разом!

ПОМІРКУЙТЕ:

- 1.Вплив ЗМІ та медіапростору на психологічний стан індивіда**
- 2.Приклади викривлення інформації у ЗМІ в епоху конфліктів пост-правди**
- 3.Ваші 5 правил толерантності і культури миру у ЗМІ**